

**ΑΘΗΝΑ ΚΟΛΙΑ ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗ και ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΤΣΑ ΜΑΝΙΑΤΗ
ΚΟΚΚΙΝΗ**

Εαρινό εξάμηνο/ Spring semester

Θέμα: Πόλεμος και ειρήνη στο Βυζάντιο (7ος-15ος αι.): ιδεολογία και πραγματικότητα

Subject: War and peace in Byzantium (7th- 15th c.): perceptions and reality

Περίληψη: Τα τελευταία χρόνια έχει αναπτυχθεί ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον βυζαντινολόγων και μεσαιωνολόγων για την ιδεολογία και το δίκαιο του πολέμου (το νομικό πλαίσιο κήρυξης και διεξαγωγής του πολέμου που διεξάγεται ως δίκαιος πόλεμος), τη συμπεριφορά κρατών και στρατού κατά τη διάρκειά του, τις επιπτώσεις του στους πληθυσμούς και την οικονομία. Ο αντίποδάς του, η ειρήνη, συνιστά επίσης αντικείμενο έρευνας, εφόσον όμως ο πόλεμος είναι το μέσον για την επίτευξη της ειρήνης και για τη θεραπεία του κακού που συνιστά ο πόλεμος, σύμφωνα με τη θεωρία των Αμβροσίου και Αυγουστίνου που την ενστερνίστηκε η Ανατολική Ρωμαϊκή αυτοκρατορία, πόλεμος και ειρήνη θα πρέπει να μελετηθούν μαζί, έτσι ώστε μέσα από τη μελέτη του πολέμου να διαφαίνονται και οι βυζαντινές απόψεις και τακτικές για την επίτευξη της ειρήνης.

Επομένως, στόχος του σεμιναρίου είναι η διερεύνηση: α) των αντιλήψεων των Βυζαντινών για τον πόλεμο και την ειρήνη β) των τρόπων με τους οποίους επιδίωκαν αφενός την αποφυγή της ένοπλης σύρραξης και τη διατήρηση της ειρήνης και αφετέρου εκείνοι με τους οποίους επιδίωκαν τη νίκη (αποτελεσματική οργάνωση του στρατού, παροχές σε αυτόν, ενίσχυση του ηθικού του), γ) η πραγματικότητα του πολέμου: τρόποι διεξαγωγής του, συμπεριφορά στρατιωτών και ηγετών, δημογραφικές και οικονομικές επιπτώσεις.

Summary: In recent years, a particular interest has been developed by Byzantinists and Medievalists in war ideology and the legitimation of war (the legal framework for the proclamation and conduct of a war considered as a just war), the behavior of states and their army during its course, its impact on the population and the economy. Its antipode, peace, has been also – and still is - subject of research. But since war is the means of achieving peace and of healing the evil it constitutes (according to the theory of Ambrose and Augustine embraced by the Eastern Roman Empire) war and peace should be studied together, so that through the study of the war the Byzantine views and tactics for peace can also be detected.

Therefore, the aim of the seminar is to investigate: a) the Byzantine perceptions of war and peace; b) the ways in which they sought to avoid the armed conflict and to maintain peace and, on the other hand, those with whom they sought victory; (c) the reality of the war: the ways of conducting it, the behavior of soldiers and leaders, the demographic and economic implications.

Μεθοδολογία: Μελέτη της σχετικής σύγχρονης βιβλιογραφίας, μελέτη και αξιοποίηση των ελληνικών, λατινικών, αραβικών και άλλων ανατολικών πηγών, χρησιμοποίηση χαρτογραφικού υλικού και πορισμάτων της αρχαιολογικής έρευνας. Εκπόνηση και προφορική παρουσίαση εργασίας.

Methodology: Study of the relevant modern bibliography, study and utilization of Greek, Latin, Arab and other Eastern sources, use of maps and findings of archaeological research. Written essay with oral presentation.

Ενδεικτική βιβλιογραφία/ Select bibliography

Barthelemy D. – Cheynet, J.-Cl. *Guerre et Société au Moyen Âge. Byzance - Occident (VIIe- XIIIe siècle)*, Monographies 31, Paris 2010

Birkenmeier J. W., *The development of the Komnenian army 1081-1180*, History of Warfare 5, Leiden-Boston-Köln 2002

Shepard, J.-Franklin, S. (επιμ.) *Byzantine Diplomacy*, Aldershot 1992

Το εμπόλεμο Βυζάντιο (9^{ος}-12^{ος} αι.), Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών, Διεθνή Συμπόσια 4, Αθήνα 1997

Haldon J., *Warfare, State and Society in the Byzantine World, 565-1204*, London 1999

Καραπλή Κατερίνα, *Κατενόδωσις στρατού. Η οργάνωση και η ψυχολογική προετοιμασία του βυζαντινού στρατού πριν από τον πόλεμο (610-1081)*, τ. Α', Αθήνα 2010

Koder J.-Stouraitis I. (ed.), *Byzantine war ideology between Roman imperial concept and Christian religion*, *Akten des Internationalen Symposiums (Wien 19.-21. Mai 2011)*, Veröffentlichungen zur Byzanzforschung Band XXX, Wien 2012

Κόλια-Δεσμυτζάκη Αθηνά, *Ο βυζαντινός «ιερός πόλεμος». Η έννοια και η προβολή του θρησκευτικού πολέμου στο Βυζάντιο*, *Ιστορικές Μονογραφίες*, 10, Αθήνα 1991 (ανατύπωση 2001)

Lounghis T.C., *Les ambassades byzantines en Occident depuis la fondation des états barbares jusqu'aux Croisades (407-109)*, Athènes 1980

Luttwak, Ed., *The grand strategy of the Byzantine Empire*, Cambridge Mass. 2009 (*Η υψηλή στρατηγική της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας*, μτφρ. Μ. Μπλέτας, Αθήνα 2009)

- Miller T. S. & Nesbitt J., *Peace and War in Byzantium. Essays in Honor of George T. Dennis*, S. J., Washington D.C. 1995
- Παπασωτηρίου Χ., *Βυζαντινή υψηλή στρατηγική: 6ος-11ος αιώνας*, Βιβλιοθήκη Ινστιτούτου Διεθνών Σχέσεων 25, Αθήνα 2000
- Πατούρα Σ., *Οι αιχμάλωτοι ως παράγοντες επικοινωνίας και πληροφόρησης (4ος-10ος αι.)* Αθήνα 1994
- Rotman Y., *Les esclaves et l'esclavage à Byzance. De la Méditerranée antique à la Méditerranée médiévale, Vie-XIe siècle*, Paris 2004
- Sorabij R. and Rodin D. (ed.), *The ethics of war. Shared problems in different traditions*, Oxford 2006
- Hadjinikolaou-Marava A., *Recherches sur la vie des esclaves dans le monde byzantine*, Collection de l'Institut Français d'Athènes 45, Athènes 1950